

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I október 2014/2

MEZINÁRODNÝ
TÝŽEŇ
NOSENIA
DETI

Desiatky mamičiek
pochodovali so
živými batôžkami ...

strana 1,5

Ide sa do lesa.
Dnes do Tatier ...

strana 3

O tekvičiach
a sviečkach...

strana 4

Vitajte na Spiši,
legionári
...

strana 8

Editoriál

Nové sochy a strategicky naplánovaná rekonštrukcia námestia – pred 4 rokmi to v komunálnych voľbách v Spišskej Novej Vsi zabralo. A tak to skúša súčasné vedenie mesta s rovnakými kartami opäť. Žiadna sofistikovaná politická stratégia to ale nie je. Nič iné totiž v rukáve nemá. Za 4 roky, žiaľ, nezamestnanosť v meste opäť narástla a mesto nepostavilo ani 1 byt. Pre dve najdôležitejšie úlohy, ktoré by pomohli stabilizácii občanov, neurobilo dobre platené vedenie mesta za 1461 dní nič. A tak len prispeli k faktu, že mesto musia každoročne opúšťať stovky nespokojných Novovešťanov, hľadajúcich si prácu a živobytie pre rodiny niekde inde. Asi každému je jasná ekonomická rovnica, podľa ktorej viac pracujúcich ľudí znamená väčší obeh peňazí. A s nimi prichádzajú nové pracovné možnosti, viac daní pre mesto a zastavenie postupného starnutia mesta, teda trendy, ktoré Spišská Nová Ves k svojmu rozvoju potrebuje. V takejto situácii je zmena životne dôležitá. Spoliehať sa na to, že ak niekto niečo neurobil za 8 rokov, dokáže to teraz, je ako veriť čínskemu obchodníkovi, že jeho tovar je v tej najvyššej akostnej triede.

Ďalším zúfalým ťahom o udržanie sa pri koryte je angažovanie populárneho športovca za kandidáta na poslanca Mestského zastupiteľstva. Aj to mi niečo pripomína – keď niekto na splasnetú stenu zavesí krásny obraz. Hlboko sa skláňam pred tým, čo športovecvo svojej kariére dokázal a nepochybujem, že je to čestný a šikovný človek. Viac by ma ale potešilo, keby zapracoval na postupe Novovešťanov do vyššej súťaže. Tam ho čaká dostatok práce, ktorej dobre rozumie a v ktorej je vynikajúci.

MEDIÁLNE PREDVOLEBNÉ „BOBKY“

Zvolebnieva sa. Na tom nie je nič zlého. Ani výnimočného. Za tie roky si už Novovešťania zvykli na 4-ročný volebný cyklus. A s ním aj na obdobie pred voľbami samotnými.

Kandidáti na primátora a poslancov nás, rovnako ako čokoládovi „Mikuláškovia“ už s niekoľkotýždňovým predstihom informujú, čo chcú pre mesto urobiť, alebo rekapitulujú všetko to, čo už urobili. A pomedzi to medzi ľuďmi, niektorí, voľbami ošľahaní mazáci, vypúšťajú výmysly, ktorými chcú svojich konkurentov zdiskreditovať. Bratia Česi takýmto dezinformáciám hovoria príznačne „mediálni pšouky“. Poslovenčením by sme ich mohli nazvať „mediálnymi bobkami“.

Sú to krátke, nepravdivé, posolstvá, ktoré si ľudia dobre zapamätajú. Najlepšie keď odznejú neoficiálne, alebo s pomocou slovička „vraj“. Tak si ich autori vyhnú obhajovaniu svojich klamstiev na súde. Jedným takýmto nezmyslom chce Novovešťanov nakfíť Informátor. Článok o návšteve delegácie zástupcov mesta a folklórneho súboru Čačina v Číne nazvali „Budeme mať ďalšie „Embraco?“ Odpoveď na túto otázku pozná každý súdny človek. Znie: v súvislosti s návštevou Číny určite nie. A ani návšteva čínskeho veľvy-

slanca na Slovensku na tom nič nezmení. Nebol prvým, ani posledným veľvyslancom, ktorý nás navštívil a povedal, že si praje rozvoj vzťahov, aj tých ekonomických. A výsledok? Jedna veľká nula. Viem, že sú Číňania kultúrne niekde inde ako my, ale žeby stávali továrne a na prácu najímali obyvateľov iných krajín, to je pri ich najnižšej cene pracovnej sily na tejto planéte, krajne nepravdepodobné. Iba žeby našli na Slovensku taký bohatý trh, že sa im investícia oplatí. A to je pri počte Slovákov a ich kúpyschopnosti možné asi ako

plávanie v asfalte. Možno by bola zaujímavejšou otázkou: Koľko nás, ostatných Novovešťanov, stál takýto výlet. A že či aj my niekedy takto, za mestské peniaze pocestujeme niekam do exotických zemí. Pretože informáciu, že možno tu pribudne nové „Embraco“ vieme priniesť z hocikadiaľ. Onedlho totiž zapadne prachom ako informácia z pobytu poslancov a vedenia mesta v Londýne, z ktorej sme sa dozvedeli, že firma Dorchester Group of Companies sľubované stredisko cestovného ruchu postaví

pokračovanie na str. 2

DESIATKY MAMIČIEK POCHODOVALI SO ŽIVÝMI BATÔŽKAMI PO SPIŠSKEJ SVOJE BÁBÄTKÁ NOSILI V BABY ŠATKÁCH A NOSIČOCH

Cez medzinárodný týždeň nosenia detí pochodovali rodičia so svojimi ratolesťami pripevnenými na bruchu v 24 slovenských mestách, nevynímajúc našu Spišskú Novú Ves. Jedni okoloidúci sa na nosiace mamky, tatkovi a ich bábätká nevedeli vynadiť, iní to odsudzovali a vykrikovali: „To je len blbý nápad, takto krivíť

chrbátik tomu malému neviniatku.“ „Ach, ale rozmáznáivate tie deti. Potom sa neďívte, že chcú byť iba na rukách. To sú ale dnešné moderné mamy.“

Nosenie detí v baby šatkách a ergonomických nosičoch nie je však výmysel tejto doby. „Je to návrat pokračovanie na str. 5

DOBRÁ SPRÁVA PRE CYKLISTOV AJ KORČULIAROV

Stretol som na ulici suseda s manželkou a deťmi. Do auta práve nakladali kolieskové in-line korčule. Zaujímalo ma, kde sa vybrali. „Dnes ideme do Svitú, ale pravidelne chodievame aj do Belej a Levoče. Tam všade sa dá perfektne korčuľovať.“ Po usmial som sa a pomyslel si, že som o výstavbe dráhy, vždy pred voľbami počul hovoriť tých, ktorých si Novovešťania vzápätí zvolili do rozhodujú-

cich funkcií. Sám nie som korčuľiar, tak ma prekvapilo, že ani tieto sľuby sa za 8 rokov nepodarilo splniť. Myslel som si, že nejaké miesta spišskono-voveski korčuľari pre svoje hobby majú. Nuž, majú, ale nie doma. Cez víkend ma počas prechádzky po námestí zaujala uzavretá hlavná cesta na Letnej ulici. Namiesto áut sa po nej preháňali korčuľari. „Konečne si pokračovanie na str. 5

Mediálne predvolebné...

pokračovanie zo str. 1

a tisíce pracovných miest do Spišskej Novej prinesie. Nuž, ako spieva Meky Žbirka: „Nechodí, stále nechodí, čo je s ňou?“ A to isté platí o lyžiarskom stredisku HorSki Park pri Novoveskej Hute. Sľub, že sa tam budeme v roku 2014 už lyžovať zarastá trávou a stromami, rovnako ako miesto, kde malo vyrásť. Stálo to mestskú kasu pár miliónov, ale lyžovať tam budú asi až pracovníci nového „Embraca“, ktoré u nás vraj postavia Čiňania.

Nie nadarmo sa tárajom hovorí, že majú reči, ako koza bobkov. Už vo chvíli, keď svoje fámy šíria, vedia, že nie sú pravdivé. Zároveň však vedia, že vždy sa nájdu ľudia ochotní im uveriť a potom ich spôsobom „jedna pani povedala“ šíriť ďalej. Jeden takýto „bobok“ utrúsil aj

niekto z vedenia mesta v šatni hokejistov. Vraj ako vyhrá primátorskú voľbu Pavol Bečarik, športovci nebudú dostávať od mesta podporu na svoju činnosť. S výnimkou basketbalistov. Tí vraj dostanú oveľa viac než doteraz. A keďže my nechceme hovoriť za niekoho iného, priestor na vysvetlenie sme Pavlovi Bečarikovi dali. Aby sme nemuseli hovoriť za neho, čo je neslušné. O to viac, ak ide o vopred premyslené klamstvo. „Áno, počul som o tom, že sa chystám ochudobniť športové kluby na úkor basketbalistov. Napište tam prosím veľkými písmenami, že je to nehorázna LOŽ. Hokejisti, futbalisti, volejbalistky, ale aj členovia menších športových klubov musia vedieť, že som šport vždy podporoval ako poslanec, aj ako podnikateľ.“

Prečo by som robil takú hlúposť, keď som dal do spišskonovoveského športu státisíce z vlastného vrečka. Ako poslanec som bol jedným z iniciátorov vzniku Rady športových klubov, ktorá je zárukou financovania 33 športových klubov v meste. Čiže pravdou je presne opak, ak dostanem od Novovešťanov dôveru, športovci sa budú mať lepšie ako sa mali v posledných 8 rokoch. Všetci. Nie je mojim štýlom takéto zákulisné ohováranie a nebolo by nič jednoduchšie, ako porovnať situáciu v športových kluboch pred nástupom súčasného vedenia mesta s tou súčasnou. Ja sa chcem pozerieť do budúcnosti a nepochybujem o tom, že dobre viem, čo šport v meste potrebuje, aby z neho mohli mať väčšiu radosť aj tisíce jeho fanúšikov.“ vysvetlil nám svoj názor na fámy Pavol Bečarik. **-le-**

PREDSTAVUJEME KANDIDÁTOV NA POSLANCOV DO MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA V SPIŠSKEJ NOVEJ VSI

Zijem v Spišskej Novej Vsi už tri desaťročia. Nie je to veľa ani málo. Stihol som si tu založiť rodinu, nájsť si dobrú prácu, ktorá ma naplňuje. Našiel som si tu priateľov, s ktorými môžem hrať futbal, či ísť na pivo alebo do hôr. Čas strávený s ľuďmi, ktorých mám rád, dáva môjmu životu zmysel a radosť.

Ťažko sa mi preto počúvala správa môjho kamaráta, ktorý sa rozhodol odísť z nášho mesta a skúsiť šťastie v Nemecku. Dôvodom bola, samozrejme, možnosť získať zaľstvanie. Svoju budúcnosť si spojil s miestom, ktoré mu zabezpečí životné potreby.

Mal som možnosť navštíviť tridsiatku štátov a musím povedať, že svet je krásny a rozmanitý. Najlepší pocit som však zakúsil, keď som už z diaľky videl majestátnu vežu nášho farského kostola. Už v minulosti som zažil chvíle, ktoré ma prinútili zamyslieť sa nad budúcnosťou. Bolo to najmä počas mojich vysokoškolských štúdií. Moje

ANDREJ CPIN

prianie, nájsť si prácu v Spišskej Novej Vsi, sa mi splnilo. Dokonca som sem priviedol aj svoju manželku. A verte, že to nie sú frázy. Ja som sa domov rád a často vracal aj ako študent. Nie preto, aby som prišiel veci z intráku a mamka dobre navarila, ale preto, že je mi tu dobre.

Bolo a stále je fajn zájsť do Slovenského raja, prejsť sa po námestí, dosýta sa vyblázniť na športoviskách, či navštíviť zaujímavé predstavenie v divadle. O vychutnávaní si atmosféry jarmoku ani nehovorím. To určite chýba tým,

ktorí boli nútení hľadať a vytvoriť si zázemie niekde inde. Prial by som si, aby moji kamaráti a známi nemuseli hľadať uplatnenie v iných častiach našej krajiny alebo až za jej hranicami, ale aby svoje talenty mohli uplatniť tu, doma, v našej Spišskej. Na to myslím, aj keď sedím v školskej jedálni a práve obedujú deti z družiny. Áno, hlavne pre nich musíme urobiť zo Spišskej Novej Vsi, to najlepšie miesto pre život.

Ak tomu chceme prispieť aj ja. Skúsenosť s prácou poslanca zatiaľ nemám. O to viac mám ale chuť naplniť svoje slová skutkami. Istý čínsky mysliteľ svojho času povedal: „Aj d'aleké cesty začínajú prvým krokom.“ A na ten sa chystám. Chcem v tomto meste nielen žiť, pracovať a vychovávať svoje deti, ale ukázať, že poslancom nemusí byť iba dôchodca, ktorý si chce prílepiť k dôchodku, ale aj mladý, dynamicky zmýšľajúci človek, ktorý podporí dobré nápady a sám ich bude aj ponúkať. ■

ŠUŠKANDA

„Škoda, že nie som slimákom!“ Povzdychol si nedávno jeden môj priateľ. Najprv som myslel, že ho bolia nohy, alebo sa mu tempo súčasného života zdá príliš rýchle. Mýlil som sa. Vysvetlil mi to v ďalšej vete. „Mal by som kde bývať a vo svojom.“ Vtipom zakrýval smútok, ktorý pozná viac mladých rodín v Spišskej Novej Vsi. Keď dalo mesto prerobiť kancelárie v Panoráme na nájomné byty, bol o ne veľký záujem. Po 82 bytoch sa v roku 2000 iba zaprášilo. Odvtedy, s výnimkou Vilčur- ne, sa mesto odmlčalo. A staťtočne, ako Fučík na výsluchu, mlčí dodnes. Byty stavajú iba

súkromné firmy a to za ceny, ktoré si Novovešťan s priemernou mzdou (približne 700 eur) by ich musel splácať do smrti. O tých, ktorí si prácu iba hľadajú, ani nehovorím. Je záhadou, že nájomné byty stavajú okolité obce, aj mestá, prečo len u nás sa to nedarí. A ešte podivnejšie je, že návrh poslanca Bečarika, aby sa na výstavbu takýchto bytov začali využívať prázdne objekty vo vlastníctve mesta, konkrétne budova bývalých elektrární, jeho kolegovia v Mestskom zastupiteľstve nepodporili. A to najmä tí koalíční, v ktorých silách je schváliť, alebo neschváliť čokoľvek. Nuž,

poznám supervily, v ktorých väčšina z nich býva, tak chápem, že problémy s bývaním môžu považovať za nepodstatné a radšej hlasujú za miňanie peňazí na výstavbu sôch. Ale nechápem, ako si ich mohli ľudia zvoliť, za svojich zástupcov. Povráva sa, že mnohí z nich už s poslancovaním v novembri skončia. Snád ich nahradia takí, ktorí výstavbu nových nájomných bytov novému vedeniu mesta nielen schvália, ale v mene občanov ju budú aj aktívne požadovať. V opačnom prípade si bude musieť stále viac novovešťanov povzdychnúť: „Škoda, že nie som slimákom!“

Byty na predaj

3-izbový byt na prízemí,
76,75 m² – možná dohoda, zľava

64 450
eur s dph

3-izbový byt
na 5. poschodí, 74,94 m²

64 250
eur s dph

1-izbový byt
na 4. poschodí, 33,3 m²

28 580
eur s dph

3-izbový byt
na 5. poschodí, 71,88 m²

61 640
eur s dph

Nebytový priestor/polyfunkčný priestor – predaj za zvýhodnenú cenu

Ponúkame do prenájmu 1,5 izbový byt 230 EUR / mes. bez energií, a 2 izbový byt 260 EUR / mes. bez energií. Oba byty sú na Brusníku, Sp. Nová Ves.

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

II. vlna výstavby garáží, Sadová 1, možná rezervácia.

- ohradený a monitorovaný areál
- automatická brána na diaľkové ovládanie
- prídte si zarezervovať svoju garáž

Cena garáže

8 990 €
vrátane DPH

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

Dedo Mikuláš, familiárne nazývaný Miťo má tri svoje zlatička: dvojročného labradorského retrievera Luka, osemročného vnuka Lukáša a trinásťročnú susedkinu dcéru Luciu. Cez týždeň majú čo robiť, ale v sobotu ráno sa u deda rozletia dvre a deti zavelia:

IDE SA DO LESA. DNES DO TATIER

Každý správny Novovešťan si aspoň raz v roku, najlepšie počas babieho leta, keď je v horách ustálené počasie, urobí výlet do Tatier. Veď oni sú, v podstate až po Štrbské pleso, tiež súčasťou Spiša. Nie, nebojte sa, nebudem Vás ťahať po strmých bralách na niektorý z dvetisíc metrových štítov, urobíme si, len tak pre radosť prechádzku, ale zaručujem Vám, že sa na nej budete cítiť, ako v naozaj vysokohorskom prostredí. A tak teda vitajte na rozhraní *Malej a Veľkej studenej doliny*. Túru začíname v *Starom Smokovci*. Smerom k tatranským štítom vyrazíme severným smerom po zelenej turistickej značke a kopírujúc asfaltku a miestami aj zubačkovú železničnú trať prideme po miernom stúpaní za pol hodinu na *Hrebienok*. V neskorej jeseni tu už nielo veľa turistických atrakcií a tak po chvíľke oddychu, keď čakáme na Luckinu mamu, ktorá je iba sviatočnou turistkou, pokračujeme v pohodovom tempe i po pohodovej mierne zvlnenej lesnej ceste, tentokrát červenou značkou smerom do doliny. Spoločnosť na tejto časti cesty nám robia vyschnuté pahýle smrekov, ktoré tu už dokonale obžral lykožrút. Aj na tomto mieste Vysokých Tatier vidno, že tam kde sa dvaja bijú /lesníci a ochranári/ víťazí, podľa starého prislovia ten tretí - nenažratý hmyz. Po desiatich minútach prichádzame k lávke ponad zurčiacu bystrinu potoka z Veľkej studenej doliny. Vpravo míňame Reinerovu chatu a začíname stúpať okolo Starolesnianskej

Trasa: Starý Smokovec - Hrebienok (zelená) - Zamkovského chata - Lomnická vyhládka (červená) a späť

Dĺžka trasy: cca 15 km **Doba prechodu:** cca 4 hod.

Prevýšenie: Starý Smokovec 1 010, Lomnická vyhládka 1520, spolu teda 510 metrov

Orientácia: Mapa č. 113, Vysoké Tatry 1: 50 000, VKÚ Harmanec

Doprava: vlak SNV - Poprad, Poprad - Starý Smokovec a späť

poľany doprava k *Obrovskému vodopádu*. Hneď za nim prichádza prekvapenie, lebo priamo pri chodníku stretávame lišku, ktorá, asi zvyknutá na turistov sa v pokoji popása na čučoriedkach. Cesta ďalej vedie miernym stúpaním po príjemnom kamennom chodníku uprostred farebných briez a jarabín, vždy smerom hore k rázcestiu pri Zamkovského chate.

Na *Zamkovského chate* si dávame druhý oddychový čas, ako správni turisti vypijeme chatársky čaj a pokračujeme ďalej po červenej turistickej značke, teda vlastne tatranskou magistrálou, vždy rovnako mierne hore až na *Lomnickú vyhládku*, ktorá leží v nadmorskej výške 1525 metrov a je z nej veľmi pekný pohľad do oboch rázsoch Studenej doliny, kde na horizonte dominuje viac ako dvetisíc štyristo metrov vysoký Prostredný hrot. Tu sa naše putovanie ďalej končí, lebo sa rozfúkal silný južný vetrisko a tak je viac, než pravdepodobné, že lanovka zo Skalnatého plesa dnes premávať nebude. Vraciame sa teda rovnakou cestou späť, ibaže na Hrebienku si počkáme na zubačku a zvezieme sa ňou do Smokovca, lebo jazda týmto vláčikom je, najmä pre deti, ale i unavenú Luckinu mamu tiež veľmi pekným tatranským zážitkom. Verím, že som vám touto vychádzkou do našich najmenších veľhôr urobil radosť a keď už budete v lepšej kondícii, tak sa do Vysokých Tatier vydáme znova, tento krát niekde vyššie.

Michal Buza starší

ZÁPISKY POSLANCA X.

V Košickom samosprávnom kraji sa schyľuje k veľkému boju. Ja by som ho prirovnal k stredovekému obliehaniu pevnosti. Tou je v našom prípade navrhnutý rozpočet na rok 2015.

Z juhu tiahnu vojská z Rožňavy, zo západu my, Spišiáci a z východu poslanci z Michaloviec, Sobraniec a Trebišova. V centre obliehania sa pridávajú domáci Košičania. Cieľom každej skupiny je nájsť slabinu v chránenej pevnosti a na ňu zaútočiť. Pred nami všetkými ju stráži hradná stráž v podobe úradníkov, ktorý rozpočet postavili podľa vlastných predstáv a možností. Ich budú chrániť múry pevnosti, ktorú si postavili, ale nás bude hnať vpred početná prevaha a predovšetkým záujmy ľudí z regiónov - našich voličov. Dôležitou súčasťou veľkého súboja je nielen dobrá výzbroj v podobe silných argumentov, ale aj taktická príprava. Ešte predtým, než sa dobíjanie rozpočtovej pevnosti začne, stanovil som si priority - svoje najlepšie zbrane. Posmelení úspechom, ktorým je začatá rekonštrukcia fasád Provinčného domu, o ktorú sa márne pokúšali naši poslaneckí predchodcovia, chceme, aby rozpočet dostatočne „pustil žilou“ na výstavby ciest v celom okrese. Že sa to dá, už vieme. Dôkazom sú tak prepotrebné výmeny asfaltových kobercov v obciach Mlynky a Markušovce. Minimálne rovnaké tempo opráv budeme požadovať aj v budúcom roku. Samostatnou témou v oblasti dopravy je diaľničný privádzač. Dnes doplácame na to, že naši predchodcovia sa

nechali „opiť rožkom“. Pôvodný sľub, že privádzač povedie poza Harichovce a vytvorí tak pre Spišskú Novú Ves priame napojenie na diaľnicu D1, bez ich protestov zmenili v náš neprospech. Náprave a návratu k pôvodnému plánu sa venuje kolega Pavol Bečarik a ako ho poznám, on sa „rožkom opit“ nenechá. A v tomto boji bude mať moju plnú podporu.

Ďalším strategickým cieľom bude pre mňa bašta s názvom cestovný ruch. Argument, že Spiš je regiónom s najhustejšou sieťou prírodných a historických pamiatok na celom Slovensku, je mojou dobre nabitou zbraňou.

A nie poslednou. Určite spolu s kolegami zabojujeme aj za naše stredné školy. Tie sú v rozdielnom stave a samosprávnymi úradníkmi musia využiť núkajúce sa možnosti eurofondov otvorených aj na opravy a vybavenie týchto škôl.

Ak som využil prirovnanie schvaľovania rozpočtu k dobíjaniu hradu, tak musím upresniť, že našim cieľom určite nie je zmeniť ho na trosky. Len ho trochu upraviť podľa našich predstáv o prioritných potrebách regiónov, z ktorých pochádzame. Veď kvôli tomu zasadáme s kolegami do poslaneckých lavíc. Pevne verím, že nás budú úradníci VÚC Košice nielen počúvať, ale aj rešpektovať. Občas sa totiž stáva, že sa postavia do pozície sily a poslušná väčšina oblečená v koalíčných dresoch im schváli úplne všetko, čo navrhnu. Rozdelenie moci v demokracii je ako stolička - potrebuje k stabilite 3 rovnaké nohy - výkonnú, zákonodárnu aj súdnu moc. Akonáhle niekto skráti jednu z týchto nôh, začne sa stolička kývať. A na takej sa nikomu dobre sedieť nebude.

Rastislav Javorský

SPOMIENKY NA „STARÚ“ NOVOVESKÚ HUTU

MÁRIA PIŽEMOVÁ

Sedemdesiat sedem ročná Novovešťanka, Mária Pižemová pre ďalšie generácie navždy zakonzervovala spomienky na staré časy vo forme zápisiek. Tie sa stali akousi neumeleckou dokumentáciou o tom, ako sa v minulosti žilo v Novoveskej Hute.

Mária bývala so svojimi rodičmi a súrodencami na kraji Huty, blízko Rybníkov. „Keďže som tam vyrástla, mám na ňu množstvo spomienok. Keď do Huty prišiel niekto na návštevu, hovoril: „Jé, tady je krásně, tady je ráj. Videli len jednu stranu mince. Nevideli však, že život tam bol veľmi ťažký,“ začala svoje spomínanie.

A ťažkých, smutných i úsmevných príhod z Huty Mária sype z rukáva. „Mala som päť rokov. Keď mama išli na nákup do mesta. Strach, ne-strach, v dome ďaleko od ľudí, od dediny, pod Rybníkmi musela som ostať sama doma. A oplátilo sa. Mama mi za to doniesli z mesta niekedy biele rohlík, hoci už tvrdší, ale z bielej múky, aký len v meste vedeli upiecť a tam predat’. Bóóóže, čo všetko za ten čas

prešlo päťročnému decku hlavou. Ved’ to bola nekonečná chvíľa tie tri-štyri hodiny. Vtedy nechodili autobusy a z Huty – Rybníkov sa do mesta chodilo peši. Ved’ to bolo len desať kilometrov,“ spomínala Mária na svoje detské dobrodružné chvíle na Rybníkoch.

Mamka pani Márie šla dlhé kilometre pešo do Spišskej aj pred Vianocami. A prečo? „Mama musela ísť na nákup do mesta, a zároveň sa snažila predat’ v meste tvaroh, maslo a smotanu, aby získala nejaký ten groš na vianočný nákup. To bola tá odvrátená tvár života v krásnom prostredí, ktorú už dovolenkári nevideli. Nikomu nenapadlo, že nákup potravín treba priniesť na chrbte, peši tri kilometre od obchodu z dediny a z mesta desať kilometrov,“ vysvetľovala Mária.

Zabezpečiť drevo na celú zimu tiež nebola žiadna brnkačka. „Naša mamka s nami žila istý čas sama. Otec odišiel do zahraničia za prácou. V lete sa varilo len na suchých šiškách stromov, či suchých konároch donesených na chrbtoch. Drevo zo suchárov sa ručne rezalo, káľalo a ukladalo okolo zadnej steny domu, maštale, či drevárne, aby cez leto na slnku vyschlo. Drevo sa väčšinou nosilo domov na pleci, lebo k domu nebola cesta pre voz. Ťahať drevo za sebou na retiazke sa dalo len v zime po snehu, aby sa nepoškodil trávnik na lúkach,“ opísala.

Život na samote mal však aj množstvo výhod. Panenská príroda, romanticky žblnkotajúci potôčik, pokoj. „Miestečko to bolo krásne. Najmä v lete. Za domom pásik lúky a za ním mladina. Pred ním

malý dvor, potok s úzkou lavičkou, žirné lúky v lete plné rôznych kvetín, úzka cesta a za ňou starší les. Ďalšiu romantiku tomuto koloritu dodávala úzkokoľajná železnica, ktorú dal vybudovať Mandula Béla v rokoch 1919 až 1922, aby sa po nej mohlo zväžat’ drevo z ťažby zo vzdialených lesov Muráňa, Híla, Čertovej hlavy zvanej Taufelskopf, (po hutniansky Tajbelskopf).“

Mária Pižemová si pamätá aj na to, ako okolo ich domu na Rybníkoch behal profesor Reiprich. „Po našich lúkach chytal motýliky. Mal taký oblek ako motýlkár vo Winnetouovi. Chodil s takou tou sieťou a lapal motýliky,“ prezradila na záver nášho rozhovoru úsmevom ďalšiu historiku zo života v Novoveskej Hute v polovici minulého storočia. (sim)

O TEKVICIACH A SVIEČKACH

Vďaka za zemiaky, ale Halloween ste si mohli nechať. Asi také posolstvo by sme mohli aktuálne poslať do Ameriky. Už o pár dní sa rozžiaria cintoríny, aj tie naše, novoveské, tisíckami blikotavých sviečok. Ako malé očička sa budú pozeráť do neba. Tak ako mnohí z nás, ktorí si prajeme, aby sa tam dostali naši blízki, pri ktorých hrobách budeme stáť a v tichu spomínať. V rovnakom čase sa budú ľudia prezliekať za upírov, či vlkodlakov a bujaro sa zabávať vo svetle, prenikajúcom z vydľabaných tekvic.

Jeseň je už taká. Smutnejšia než iné ročné obdobia. I napriek tomu, že sa nás príroda snaží rozveseliť pestrými farbami. Na prelome októbra a novembra opäť zažijeme tú neopakovateľnú dojemnú atmosféru Pamiatky zosnulých. Na Slovensku nastane veľké sťahovanie národov. Mnohí sa vrátia do rodných miest a de-

dín, aby si na miestnych cintorínoch uctili svojich blízkych, po ktorých im v životoch zostala len pomaličky sa hojaca jazva.

Modlitba, či spomienka, ktorú im pri hrobe venujeme nás nakrátko s nimi opäť spojí neviditeľnou nitkou a ne jeden z nás si až v takejto chvíli uvedomí skutočné hodnoty života.

Čo je v ňom naozaj dôležité a podstatné a čo iba povrchné a mizivé. Pamiatka zosnulých upevňuje rodinné putá a posilňuje rodinné tradície. Aj preto je nám, Slovákom blízka.

Halloween je z iného súdka. Hoci má korene v pohanskom sviatku starých Keltov. Ti rozdeľovali rok na 2 obdobia - hojnosti a chudoby. To horšie

obdobie sa začínalo práve 1. novembra - uctievaním boha mŕtvych Anwinna. Zároveň verili, že v túto noc sa medzi nimi zjavujú duše mŕtvych. A tak im na cestu svietili svietnikmi vyrobenými z dyní. Komerčným sviatkom sa stal až pred necelými 100 rokmi v Amerike. Pripomína skôr karneval a raj obchodníkov s maskami a tek-

vicami, než sviatok, v ktorý by sme si mali pripomenúť našich blízkych zosnulých.

Svet v 21. storočí prináša súčasne tradície aj nové, komerčné sviatky. Tie prenikajú kultúrami a zvyšujú nároky na toleranciu ľudí. Nemá zmysel upierať právo ľuďom, ktorí sa do cudzej krajiny prisťahujú, na vyznávanie náboženských

zvykov a kultúrnych tradícií. Rovnako sa neubránime príchodu takých zvykov, ako sú halloweenske party. Len by sme im nemali podľahnúť na úkor tých našich. Ja preto určite v Deň pamiatky zosnulých navštívim hroby svojich rodičov a priateľov. A ak sa mi bude chcieť, na večeru uvarím tekvicový prívarok. -leeb-

DOBRÁ SPRÁVA PRE...

pokračovanie zo str. 1
 aspoň na pár hodín môžeme zajazdiť aj v Novejši. Len, aby už skončila tá sľubotechna o tom, že nám dráhu postaví, a našiel sa niekto, kto si bude za svojim slovom stáť.“ bez rozpakov priznal svoje pocity jeden z korčuliarov. Pri štarte som stretol organizátora tejto milej akcie - Pavla Bečarika. Viem, že kandiduje na primátora, tak som ho podpíchal s otázkou, či si robí kampaň po vzore svojich predchodcov. Neskrýval, že aj toto korčuľovanie na námestí je jednou z akcií, ktorými chce ukázať Novovešťanom, čomu by sa chcel v prípade úspechu venovať. „Na prvom mieste je pre mňa práca. Kvôli presvedčeniu, že ju dokážem do mesta priniesť, som sa rozhodol, že zabojujem o kreslo primátora. Okrem nej je ešte dostatok iných podnetov a úloh, ktorých splnenie Novovešťania už roky čakajú. A cyklokorčuliarska dráha, ktorá by začínala pri Madarase a popri Hornáde by viedla až do

Slovenského raja, je jednou z nich.“ vysvetlil Pavol Bečarik. Skúsil som podpíchnúť ešte raz. Reku, to som už počul, ale sľuby vždy vody Hornádu odniesli do stratena. Neskončia tak aj tie jeho? „Kto už odo mňa počul nejaký sľub, vám kedykoľvek potvrdí, že som ho vždy aj splnil, alebo minimálne urobil absolútne všetko pre to, aby som ho splniť mohol. Bol by som proti sebe a všetkému, čo som v živote dokázal, keby som sľuboval niečo, čo potom nebudem schopný splniť. A ak vás zaujíma konkrétne cyklokorčuliarska dráha po nábreží Hornádu, tak jej prvý, 3,2 km dlhý úsek od Madarasu po Fluder, by sme otvorili už do konca júna budúceho roka. A v lete by už slúžila cyklistom, aj korčuliarom. Druhá etapa (až po Mašu) by začali hneď po skončení tej prvej. Takže možno o tri štvrté roka si budete môcť overiť, či svoje sľuby plním.“ odhodlane vysvetlil svoj postoj k prázdny sľubom Pavol Bečarik. **-le-**

SVOJE BÁBÄTKÁ NOSILI...

pokračovanie zo str. 1
 k múdrosti predkov. Naše prastaré mamy nosili svoje deti v zajdách, tačkách, odieckach. V Afrike, či v Indii sa dodnes stretávame s nosením v šatkách. Ľudia v týchto krajinách na drahý kočík nemajú peniaze a navyše v tomto teréne kočík jednoducho nemá šancu,“ vysvetlila lektorka nosenia detí, Novovešťanka Barbora Vajová. Názory na zdravotné rizika spojené s nosením bábätiok v šatkách a nosičoch sa rôznia. Nie všetci naši lekári sú z takéhoto nosenia detí nadšení. „Ja však vychádzam zo štúdií zahraničných ortopédov, pediatrov a psychologov, ktorí vyskúmali, že nosenie je veľmi prospešné, čo sa týka zdravia. Ak je dieťa správne zaviazané, dotiahnuté, ergonomicky nosené, nedochádza k poškodeniu jeho chrbtice, kĺbov, ani hlavičky. Najdôležitejšie je ovládať správny úvaz a dôkladné

dotiahnutie baby šatky, aby v nej bolo dieťaťo dostatočne pevne. A aby sme my mali istotu, že nám odtiaľto nevypadne. Kolienka musia byť vždy vyššie ako zadoček bábätko. Môj syn Filip je kontaktné dieťa. Potrebuje kontakt so svojou mamičkou. Vidím, že pri mne mu je najlepšie. V kočiari nechcel byť ani náhodou,“ vysvetlila lektorka nosenia Barbora. Podľa Barbory je šatkovanie najdôležitejšie najmä v prvých mesiacoch. „Bábätko je ešte z bruška zvyknuté na fyzický kontakt s mamou. Pozná ju podľa tlkotu srdca. Keď ho po narodení položíme do kočíka, zrazu je nespokojné. Reagujeme na potrebu dieťaťa byť blízko pri mame,“ doplnila Barbora. Baby šatku, či ergo nosič si mnohé mamky pochvaľujú aj v domácnosti. „Je to šetrič času. Keď je dieťa nespokojné,

uviažem si ho do šatky a mám obe ruky voľné. Môžem pozametať, umyť riad, dať prať, či povešať prádlo. Dieťaťo je spokojné, že je blízko pri mame a mamina je spokojná, že stihne to, čo má,“ prezradila Vajová. „Sú miesta aj v našom meste, kde sa len veľmi ťažko dá prejsť s kočiárom. Vysoké obrubníky, schody na úradoch, či túru v prírode oveľa ľahšie zvládnem s dieťaťom v šatke,“

povedala mamička Silvia. „Je to pohodlné. V šatke si malú vždy ukludním. Vyhovuje mi to, keď idem na prechádzku s malou a psami do prírody,“ hovorila Romana o výhodách baby šatky. Navyše baby šatka je oproti luxusným značkám kočiarov oveľa lacnejší variant. „Kočičky vyjdú rádovo na stovky eur a kvalitnú baby šatku kúpite do 100 eur,“ spresnila lektorka nosenia. **(sim)**

FOTOREPORTÁŽ

LEZECKÁ STENA - KOŠIARNY BRIEŽOK

ČO MOŽEME OSLAVOVAŤ

25. október

- Európsky deň občianskeho práva
- Svetový deň cestovín
27. október

- Svetový deň audiovizuálneho dedičstva
29. október

- Svetový deň psoriázy
1. november

- Svetový deň vegánov
- Sviatok všetkých svätých
2. november

- Svetový deň zosnulých
3. november

- Sviatok sv. Huberta - patróna poľovníkov
5. november

- Svetový deň behu
6. november

- Medzinárodný deň ochrany životného prostredia pred ničením počas vojny a ozbrojeného konfliktu

25.10.

3.11.

5.11.

KRÍŽOVKA

Múdrosť „politika“ 4 000 rokov stará.
Papyrusový odkaz faraóna Amenhotepa III. (XVIII. dynastia), nájdený v Luxore: „Tvor pravdu a budeš mať úspech na zemi.
Uteš plačúceho, neutláčaj vdovy, nevyháňaj človeka z majetku otca jeho, nepopravuj, ak nie je treba... Obľubuj si činnosť život. Život na zemi je pomínutelný. TAJNÍČKA 1 - 4.“ (Zdroj : Alexander Kondratov: Zaniknuté civilizácie.)

Autor: Albín Medúz

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

Vodorovne: **A:** psovité šelma - premoklo - predložka - zrodí - citoslovce kvokania. **B:** úrodné lány - kus ornice - prst - ume-
nie, po latinsky. **C:** ďalej, tiež po latinsky - TAJNÍČKA 1 - kruh tancujúcich. **D:** šachová figúrka, veža - jeden z mušketierov
- R foneticky - Výstavné trhy, skr. - tiež - francovka - Zimné Olympijské Hry, skr. **E:** citoslovce podskoku - rodinný dom, skr.
- TAJNÍČKA 4 - značka lietadiel (Iljušin) - slovenský europoslanec. **F:** príslušníci kmeňa Avarov - appendix (zápal slepého
čreva), lek. skratka - nevymeriavajú clo - tam - koreňový výrastok. **G:** záver šachovej hry - mesto v Indii - nádoba na meranie
tekutiny - toto, po rusky. **H:** poľská rieka - obydlie kňaza - ruža po nemecky - zavŕžaná - stupienok. **I:** Mária, domácky - po-
moc - TAJNÍČKA 3 - vnútro, tak človeka, ako aj vecí - súhlas. **J:** malá Eva - nočný vták - francúzske meno Žán - padá dážď,
ľudovo - Shakespearov kráľ. **K:** Obec v okrese Levice - časť Bratislavy - zámeno - nápadník, ľudovo - akým spôsobom.
Zvisle: **1:** vsal - citoslovce smiechu - epidémia - L foneticky. **2:** mužský variant nemeckého ženského mena Lota - dotieravý
hmyz - Ivan. **3:** najznámejšia faraónka - ŠPZ okr. Kežmarok. **4:** ročné obdobie - srknutie - Aralské jazero. **5:** Bájna bohyňa
snov - cieľ - zvrtné zámeno. **6:** Ohryzol - atóm po česky. **7:** kryha po česky - Slovenský Plynárenský Priemysel - domáce
zvieratá. **8:** klame - staroslov. zámeno - severoamerický indián. **9:** zbavme kože - trojica, stredný rod. **10:** nízky hrniec s jed-
ným držadlom - číslovka. **11:** spýtalo - značka áut. **12:** najat' po česky - veľké debničky. **13:** aleja, ľudovo - kde - mnoho. **14:**
pera, básnický - zámedzie - druh syra. **15:** robotník v oceliarni - valcovitý obal na spisy. **16:** bod v jude - pláchaš bielizne,
národ. - N foneticky. **17:** obyvateľka Írska - vari po česky - salto po nemecky. **18:** TAJNÍČKA 2 - et alteri (a iní) lat. práv.
skr. **19:** Viliam, domácky - stávková hra - nech po spišsky. **20:** úžitok - keď - vokalizačná predložka - apriórny umelý jazyk.
Pomôcky: AMANT, ANA, ARTIS, DAN, ITEM, LEAR, LEO, LOK, KALA, MAB, RO.

RECEPTY DO STAREJ MACERI

TRI GRUĽE

My, Slováci sme veľké rozprávkare a bajkare. Stačí spomenúť na stare-
ho Dobšňáka, ale ani dnešné esá z tohto regálu v ničom nezaostávajú.
Šak rozprávka „O dialnici z Bratislavy do Košíc“ še už dlhé roky číta
v do každej šoferskej spalni.
Ta v rámci akcie Z rozprávky do rozprávky pripojím aj ja jednu a nazval
som ju sam pre seba „**O troch gruľkoch**“ *V jednej dzedzine, hneď pri
Novejši byval jeden mešar a mal tri dcery, jednu šumnejšu, jak druhu,
druhu, jak trecu a trecu jak perššu. Kedz prišol ich čas, žeby še vydali,
zavolať si ich k sebe, každej dal jednu gruľku a toto im hvaril: „Zober-
ce, zasadzte, na rok vykopece a každa zrobi z totých gruľoch pre svojeho
ženicha dajake dobre jednoduche jedlo.*

Najstarša, Hanka začala už poobedze richtovať pre svojho nastava-
juceho famozný večer.

Co jej bulo treba?

Tri gruľe, dva vajca, dva safalaty, olej, soľ a peper.

Jak to zrobla?

V malej šerpenke dala uvaric vajca na tvrdo. Neznam, či sce sebe
všimli, ale vajca še muša z roka na rok varic dluchši (asi kury na nas
daco chystaju). Gruľky ošupala, vajca ošupala, zo safalaty scáhla
skurku a potom šicko nakrajala na das polcentimetrove platky. Vycáh-
la pekač, na spodek naľala olej a začala ukladať tote narezane platky,
žeby buli das tri, štyri verstvy. Na koniec osolila a opeprila, šturila do
rury a nehala pjesc, kym nebuli gruľky na verhu šumne svetlohneďe,
žeby ladzili ku jej pleci. Na taner pridala baraňe rohy, okupala še v
šampanskym, nacáhla negliže, na kark špricla šanoár a francuzky večar
še mohol začac.

Prostredna Danka zobrala už od rana v roboce nahradne voľno, žeby
bul toten obed dokonaly.

Co jej bulo treba?

Tri gruľe, veľku cebuľu, kvašne ogurečky, olej, ocet, kryštalcuker, pe-
per a soľ.

Jak to zrobla?

Najsamperšši umyla gruľky a dala ich aj z šupku pomaly varic na špor-
helt. Medzitym narezala cebuľu na cenučke rezanky a kvašne ogurečky
na male kocečky. Kedz še gruľky uvarili, dala ich do studzenej vody, /
lepši še potymkaj šupaju/ a kedz ich zbavila šupky, narezala ich, tak jak
jej šestra na platky. Do vajdlingu dala gruľky, cebuľu, ogurečky a zaľala
magľajzom z octu, soli a vody. Pozor! Tu muši každa nádejna brauta
skušac pomer octu a cukru, žeby ženich budz nedostal cukrofku, abo
žeby potym cale manželstvo nemal kvašny ksicht. Priľala olej, osolila,
opeprila, zamješala a ohabila na chladnym regalu v špajzke. Opekla k
tomu centimeter hrube ľalaty šunkovej salamy v obale z muky a vajca.
Pozametala hyžu, urobila na hlave dva copiky, nacáhla dirndl, žeby bulo
na co kukac vo vystrihu a bavorsky večar mohol začac.

Najmladša Janka rucila gracku o zem, utrela ruky do šurca, odskočila
z kapušnici do domu a začala hystac olovrant.

Co jej bulo treba?

Tri gruľe, mľeko, maslo, cebuľu, slaninku, šmalec a soľ

Jak to zrobla?

Ošupala gruľe, narezala ich na kvartelky a dala varic. Kedz gruľky
zmekli, ocedzila ich a kym buli ešči ceple, pridala maslo, naľala mľe-
ko, vžala mutefku a poradne rozdzabala, žeby zrobla fajnu kašu, jak
hvarja inteligentne kuchare „zemiakové pyré“. Toto šturila do ceplej
rury. Medzitym lapela cebuľu, najsamprf ju rozrezala po dĺžke na polo-
vicu, totu polovicu zaš po dĺžke na ďalšu polovicu a potom pekne na
jemnulinko na cenučke platečky. Slaninku narezala na male kocečky,
jak keby robila strapačky, rozpalila šmalec a dala pjesc. A teraz pozor.
Treba pjesc pomaly, ale dluho, žeby še slaninka calkom spjekla a cebuľa
muši byc tmavo, tmavo hneda, jak Jankino oči.
Urobila tri kopčeky z gruľovej kaši a do každej džabla z ložečku džuru,
do fterej dala totu zmes cebuľky a slaninky. Lupla do sebe poldeci, gam-
by precáhla s ružom, narucila nočnu košulku a slovensky večar mohol
začac.

Bo jak hvari klasik:

ŽEHNAJ BOŽE DOBRE JEDLO A AJ ŠUMNE ŽENY
A NA ŠVECE BUDZE KRASNE A MUŽI BLAŽENI

Michal Buza starší

ŠTEFAN VASS: „NAJLEPŠÍM TRÉNEROM JE TEN, KTO OTVORÍ TELOCVIČŇU A PUSTÍ DETI SA HRAŤ...“

Je žijúcou legendou nielen spišskonovoveského basketbalu. Jeho meno dodnes vyslovujú s úctou a rešpektom v takých basketbalových baštách ako sú Svit, Prievidza, či Handlová. A hoci nedávno oslavoval okrúhle osemdesiatiny, jeho spomienky sú také živé, akoby sa stali včera. Človek, s ktorým je pasiou rozprávať sa o basketbale, ale i živote ako takom – jubilujúci Štefan Vass.

Z útlých telocviční cez Redutu až po federálny titul. Vass bol skvelý hráč a ešte lepší tréner

Uviedol nás do priestranej obývačky a so životnou iskrou v očiach a nadšeným hlasom ihneď spustil. „Na gymnáziu boli len dve možnosti robiť kolektívny šport. Futbal alebo basketbal. A keďže futbal sa hral von a častokrát tam bola zima, vybral som si basketbal,“ potmehúdsy začal náš rozhovor čerstvý osemdesiatnik. Tak si len pripomeňme, že s basketbalom začínal v Spišskej Novej Vsi, v útlej telocvični pod vedením profesora Grossa na spišskonovoveskom gymnáziu. V čase kolektivizácie sa v jeho mladosti basketbal hrával aj v priestoroch Reduty, pretože telocvična bola najväčšou miestnosťou, kde sa mohlo sypať zрно... Následne prešiel do Svit, kam sa po dvojročnej vojenskej anabáze v Mariánskych Láznach vrátil a v roku 1961 získal v „Baťovom“ meste federálny titul. „Stať sa Majstrom Československa bola veru špecifická vec. V tom čase „vládli“ v bývalom Československu predovšetkým armádne kluby, no nám sa to, aj s viacerými Spišiakmi v zostave, podarilo. Následne sme v ďalšom ročníku hrali obdobu dnešnej euroligy a hneď v prvom kole sme vyfasovali maďarský Honvéd Budapešť. Vtedy to bola od úvodných kôl klasická vyraďovačka na dva zápasy. U našich južných susedov sme prehrali o 16 bodov a zdalo sa, že sa lúčime už v prvom kole. V odvete sme však vyhrali o 17 a cestovali sme do Moskvy, kde nás čakalo slávne CSKA. A to ste mali vidieť. Proti nám armádný výkvet veľkého Zväzu Sovietskych Socialistických republík, ktorý nás vnímal ako menejcenných a na palubovke jed-

noznačne dominoval. Sovieti nás „rozbili“ o tridsať, no doma sme predsa len vyhrali o bodík a ukázali im, že aj my vieme hrať basketbal,“ spomína žijúca legenda, ktorá sa v roku 1958 predstavila pod hlavičkou armádného výberu aj v najcennejšom reprezentačnom drese na turnaji spriatelenej armád v Lipsku. Zo Svit sa „Muco“, ako ho priatelia a basketbalisti prezývajú, vrátil v roku 1965 späť do Spišskej Novej Vsi, kde úspešne pôsobil v I.lige. Vass ukončil svoju hráčsku kariéru začiatkom sedemdesiatych rokov v Spišskej Novej Vsi. V roku 1973 zasadol na lavičku Prievidze, ktorá hrávala celoštátnu najvyššiu súťaž a s medzizastávkou v Handlovej tam rozbehol svoju trénerskú púť. A práve koučovanie urobilo hrdinu tohto príbehu nesmrteľným. Vass bol známy svojim nekompromisným prístupom, od svojich zverencov vždy vyžadoval maximum, dokázal z nich vyžmýkať úplne všetko. „Hráči musia cítiť, že pred nimi stojí osobnosť. Človek, ktorý svojej robote rozumie a vie chalanom niečo dať. No chcieť musia predovšetkým hrať. Ja sa môžem aj roztrhať, no ak nechce hráč, tak nech tento šport radšej ani nerobí. Častokrát dostávam otázku o tom, ako to bolo vtedy a ako to je dnes. Jasné, že dnešná mládež má vďaka dobe veľa iných lákadiel, no nemyslím si, že v ich športových dušiach je to iné. Aj oni chcú vyhrať, dominovať. Rozdiel je len v intenzite a túžbe. Za našich čias sme trénovali tri hodiny večer, meštania šli následne domov, „cezpoľní“ prespali a ráno nás čakala ďalšia trojhodinová zaberačka. Dnes, ak sa pozriem na rozpis napríklad našej haly, je to prinajmenšom zvláštne. Tesnia sa v nej basketbalisti, basketbalistky, vo-

lejšalistky, floorbalisti. Pýtam sa, kedy majú čas všetci trénovať...? Legendárny Dražen Petrovič pred odchodom do NBA vraj denne nahádzal 2000 košov. Dnes je to nemysliteľná záležitosť. Ale je to jediná cesta ako sa stať špičkou. Práca, drina, tvrdý dril, to je cesta k úspechu,“ nekompromisne dodáva úspešný tréner. Ten s družstvom Prievidze vybojoval v samostatnej slovenskej extralige striebro a následne sa vrátil na Spiš, kde s mládežníckymi družstvami žal jeden úspech za druhým. Medaily sa pod jeho vedením na Spiši priam sypali, Vass vchoval množstvo kvalitných hráčov, ktorí širili dobré meno nášho basketbalu nielen na Slovensku, ale aj vo výberoch reprezentačných družstiev juniorov i seniorov Československa. A aký je jeho recept na trénerský úspech? „Vždy vravím, že najlepším trénerom je školník, alebo správca haly, pretože ten, kto odomkne telocvičňu a umožní deťom hrať sa a trénovať. Viete trénerské remeslo je veľmi vrtkavá záležitosť. Ak vyhrávate ste boh, ak pridú prehry, ostaneťe sám ako prst. Ak ste doma, máte sa aspoň kde vrátiť, no ak trénujete niekde „vonku“, veru niet toho, kto by vás pritúlil. Ale neľutujem ani sekundu. Boli to ozaj nádherné časy,“ spomína.

Basketbal napreduje mil'ovými krokmi, legionári sú dnes už nutnosťou

Svoj milovaný šport sleduje stále. Dnes už predovšetkým prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov, no sem – tam si zájde aj do spišskonovoveskej haly. „Je neuveriteľné, kam až dokráčal dnešný basketbal. S našou dobou sa to nedá absolútne porovnať, podľa mňa basketbal napreduje zo všet-

kých športov najprogressívnejšie. Svetu dominujú Američania, pretože majú vo svojom rade najviac vysokých hráčov. Ak dáte dokopy tím desiatich „malých“ chalanov a proti nim postavíte výšavy, dopadne to zaujímavo. Najprv budú dominovať „menší“, pretože sú pohyblivejší a obratnejší, no pri dobrom koučingu „drobci“ nebudú mať o chvíľu šancu. A práve v tom je „prúser“ mimoamerického basketbalu. Jednoducho nám chýbajú vysokí hráči, preto Amerika tak dominuje. Ale už aj tu vidno globalizáciu. V reprezentačnom tíme Ruska hrajú naturalizovaní Američania, to bolo pred časom úplne nemysliteľné. A inak tomu nie je ani na Slovensku, či v Spišskej Novej Vsi. Musíme sa obzerať po legionároch, zdá sa, že ak sa chceme udržať v extralige, inej cesty niet. Aj keď mi je toto konštatovanie proti srsti, je to tak. No aj tu treba nájsť mieru a ja som rád, že Spišská patrí medzi kluby,

kde sa pracuje aj s mládežou, ktorá by mala popri legionároch dostávať šancu ukázať sa. Veľmi ma mrzí, že v minulej sezóne, ktorá bola na to ideálna, sme prepásli obrovskú šancu. Mladí spišskí chalani dnes mohli byť basketbalovo oveľa ďalej. Ale je fajn, že sa tu extraliga udržala a pevne verím, že to tak aj ostane. Veľa záleží aj na funkcionároch. Tak ako nemôže byť hráčom, či trénerom každý, tak sa treba aj ako funkcionár narodiť. Niet lepšieho klubu, kde funguje povestný trojuholník hráč – kouč – funkcionár,“ dodáva na záver spišskonovoveská basketbalová ikona. Ako sme už spomínali Štefan Vass nedávno oslávil okrúhlych 80. Spišský Patriot sa pridáva k zástupu gratulantov a okrem tradičného zdravia, šťastia a lásky mu praje ešte veľa iskierok v očiach, ktoré mu prináša jeho veľká životná láska – basketbal. Živio „Muco“.

-ob-

NENÁVIDÍM SLOVNÉ SPOJENIE – „NEDÁ SA“. NOVÉ PREPOJENIE RAJA DÁVA BEČARIKOVI ZA PRAVDU

Slovensko, a Spiš nevynímajúc, sa stáva cyklistickou krajinou. Bratia Velitsovci, ale hlavne „tourminátor“ Peter Sagan urobili tomuto športu na dvoch kolesách nebývalú reklamu a dnes náš nádherný kraj brázdia tisícky nadšencov na dvojkoľosových tátošoch.

Cez leto vznikla unikátna trasa srdcom nášho národného pokladu

Potiaľ vyzerá toto konštatovanie veľmi sľubne. Veď cyklistika dokonale preverí vaše telo, pobyt v horách prečistí myšlienky, adrenalin z horských zjazdov napumpuje organizmus pozitívnou energiou. Ak ste však aktívny cyklista, určite ste si aj vy všimli, že na vašich obľúbených chodníkoch ste často krát nebývali sami. Cyklotrasy sa plnili, hundrali ochranári, lesníci a v neposlednom rade aj samotní cyklisti. „Sám som aktívny jazdec a náš milovaný Slovenský raj mám na svojom bajku „prelezený“ krížom – krážom. Aj ja som si v nedávnej minulosti všimol pretlak na cyklotrasách, čo ma na jednej strane veľmi potešilo, pretože cyklistika „vy-

hnala“ aj mladých ľudí do prírody, no na strane druhej sme všetci pocítovali istý diskonfort, pretože existujúce cyklotrasy neboli stavané na taký počet jazdcov,“ vnára sa do problematiky jeden z nestorov cykloturistiky na Spiši Pavol Bečarik. A keďže Paľo je večne nespokojná duša, rozhodol sa spolu s partnermi konať. Za krátky čas sa im podarilo preznačiť desiatky kilometrov cyklotrás po Slovenskom raji a okolí, vznikli nové, vzrušujúce cesty, pribudli cyklomapy. A jeden unikátny projekt sa podarilo zrealizovať práve toto leto. Vzniklo nové prepojenie Slovenského raja. „Ak prišli aktívni turisti a ubytovali sa na južnej alebo severnej strane a chceli na bicykli prejsť raj, nemali šancu. Museli použiť asfaltky cez Ko-

panec alebo Grajnár a to nie je pre cykloturistiku práve najlepší spôsob prepravy. Bolo tu už niekoľko pokusov ako to riešiť, pokúšali sa o to mikrorégión Slovenský raj, či nadšenci z horskej služby, no vždy to padlo. Ústrednou myšlienkou bolo sprístupniť ho aj po historickej Glackej ceste z Hrabušíc smerom na Kláštorisko, po hrebeni až k vrcholu Sucheľ Belej, pokračujúc na Suchý vrch až do Stratenej, čím by vzniklo unikátne severo – južné prepojenie nášho jedinečného národného parku. Cesta by viedla srdcom raja, po oboch stranách sú najvzácnejšie roklinné klenoty, problémom boli povolenia,“ objasňuje Bečarik. 25 rokov tak táto myšlienka bola len v hlavách pokračovanie na str. 8

Goran Bulatovič

Louis Craft

Andrija Hrkač

Stanford Brown

VITAJTE NA SPIŠI LEGIONÁRI

Nemajú to veru ľahké. Častokrát práve na nich leží tá najväčšia ťarcha zodpovednosti, oči fanúšikov sa právom upierajú na ich športové umenie. Všeobecne sa tvrdí, že by mali byť aspoň raz tak lepší ako domáci zástupcovia. Reč je o legionároch, ktorí si aj v tomto ročníku na seba obliekli dresy s spišskonovoveským znakom na hrudi.

Basketbalisti oslovili štyroch cudzincov. Bulatovič chce byť lídrom

Tradične najviac ich nájdeme u basketbalistov. Hoci je liaheň BK 04 AC AB Spišská Nová Ves známa široko – ďaleko po celom Slovensku, kvalita slovenskej basketbalovej extraligy núti tímy, a aj ten náš, loviť v zahraničných vodách. Na dračku idú predovšetkým pivoti, v kurze sú aj rozohrávači. Predovšetkým podkošovní hráči sú v našich končinách nedostatkovým tovarom, klasických slovenských „pätiiek“ je na trhu ako šafranu. Ich pretlak je však za veľkou mlákou a práve americké výšavy v poslednom čase zaplavili našu extraligu. Polemizovať nad týmto trendom nám neprináleží a tak si len povedzme, že aj modro – biele šíky Spišiakov a v tomto ročníku posilnili dve americké podkošové veže. 208 cm vysoký Louis Craft pôsobil v minulej sezóne v americkej univerzitnej súťaži prvého rangu NCAA 1 a v tíme Fayetteville State Broncos mal slušné štatistiky. Najprv to skúšal v Komárne, no u „lodiarov“ nepochodil a tak po ňom siahli naši funkcionári. „V Spišskej Novej Vsi sa mi veľmi páči, je to veľmi pekné mesto na život. Zatiaľ si zvykám na novú kultúru, dúfam, že to zvládnem. Je super, že je tu som mnou Stan (Stan Brown – pozn. autora) v dvojici to predsa len ide ľahšie. Túžim po najlepšej sezóne v mojej kariére a verím, že s tímom pôjdeme čo najďalej a získame titul,“ typicky sebavedomo americky zhodnotil svoje osobné i tímové ambície obrovitý Afroameričan. Aj jeho parťák spod koša Stanford Brown nie je žiaden drobček. 203 cm a 108 kg živej váhy už vzbudzuje rešpekt a Stan si hlavne na doskoku vie urobiť poriadok. Do Spišskej Novej Vsi prišiel z basketbalovo známej Lamar University v drese ktorej si v ročníku 2012/2013 zahral aj prestížnu NCAA 1. Fandí chicagským býkom a Houstonu Rockets. „Prišiel som do Spišskej Novej Vsi naštartovať svoju európsku kariéru. Verím, že máme skvelý tím a že môžeme vyhrať veľa zápasov. Mesto je krásne a čo ma milo šokovalo sú fanúšikovia. V Amerike sa fandí inak, tento európsky hlučný štýl sa mi páči, verím, že im prinesieme veľa radosti,“ skonštatoval Brown. A legionára majú Spišiáci aj na rozohrávke. Čiernohorec Goarn Bulatovič však nie je nijakým slovenským novicom, pod Tatrami je už druhý rok. V drese bratislavského Interu sa v minulej sezóne stal dokonca majstrom našej krajiny. Goran však nebol jednotkovým playmakerom žlté – čierne, jeho duša bažila po väčšej minútáži. Slovo dalo slovo a tak manažment Spišiakov pred sezónou mohol spokojne hlásiť – „Goran bude hrať za Spišskú“. „Môj prvý kontakt so Spišskou Novou Vsou bol už počas leta. Veľmi ma chcel tréner Ivan Kurilla, pretože potreboval do tímu rozohrávača a tak padla voľba na mňa. Počul som o tomto klube samé dobré veci a tak som sa rozhodol prijať túto ponuku a verím, že to bude obojstranne výhodný kontrakt. Navyše vždy keď som tu hral bola tu skvelá atmosféra. Fanúšikovia klubu

sú úžasní a ja som presvedčený, že aj s nimi veľmi rýchlo nájdem spoločnú reč. V Bratislave som strávil dve výborné sezóny a aj preto ju mám rád a páčilo sa mi tam. Teraz som už však vyše dvoch mesiacov v Spišskej Novej Vsi a naozaj je tu fajn. Mám tu všetko, čo potrebujem, všetko je akosi bližšie a „rodinnejšie“. Moje rodné mesto (Cetinje pozn. autora), kde mimo sezóny bývam je veľmi podobné Spišskej Novej Vsi a aj to je možno dôvod, prečo sa tu zatiaľ tak dobre cítim. Budem sa maximálne snažiť, aby som pomohol družstvu v každej chvíli ktorú strávim na palubovke, ale aj mimo nej. Uvedomujem si, že budem lídrom tímu a že na mne bude ležať ťarcha zodpovednosti, ktorej sa však vôbec nebojím, naopak je to pre mňa nová výzva na ktorú sa teším,“ objasňuje Bulatovič. Štvrtým a doposiaľ posledným cudzincom je chorvátske krídlo Andrija Hrkač. 21 – ročný mládežnícky reprezentant Chorvátska prišiel na Spiš zo Svitú, predtým obliekal dres zástupcu chorvátskej A 1 ligy – KK Krizevci a aj on má ambíciu opäť posunúť Spišskú Novú Ves na slovenské basketbalové výslnie. Takže WELCOME Louis and Stan a DOBRODOŠLI Goran a Andija.

Rücon po rokoch so skromnejšou zahraničnou légiou. Jeho dres si oblečie iba jedna Ruska

Na záplavu cudzinciek sme boli zvyknutí aj u nežnejšieho basketbalového pohlavia. Ženský klub, ktorý pod hlavičkou Rüconu pôsobí na Spiši už tretiu sezónu sa stal prechodným domovom mnohých zahraničných hráčok. Pôsobili tu balkánske basketbalistky, baby spoza oceána, modro – biely dres mala na sebe aj švajčiarska reprezentantka. V tejto sezóne je ale všetko inak. Manažmet Rüconu sa rozhodol loviť prevažne v slovenských vodách. Zahraničnú udicu založil iba jednu, tá však stojí za to. 20 – ročná Júlia Gladková je kurská rodáčka. 185 cm vysoká pivotka je juniorskou reprezentantkou Ruska a v minulej sezóne obliekala dres štvornásobného víťaza Eurology Spartak Moscow Region. Práve s týmto slávnym klubom nadviazal Rücon 2014 Spišská Nová Ves v tejto sezóne užšiu spoluprácu výsledkom ktorej je aj hostovanie tejto nádejnej basketbalistky u nás na Spiši.

Júlia Gladková

Ganna Magerova

Michalina Jagodzinska

„Je to moja prvá skúsenosť s mimoruským basketbalom a zatiaľ som veľmi spokojná. Oslovil ma Robo Šimkulák, Spartak mi dal voľnú ruku a tak som tu. Máme veľmi mladé družstvo, ktoré má však veľký potenciál zlepšovať sa a verím, že pôjdeme herne i výsledkovo nahor. Vo vašom, oproti Moskve nevelkom mestečku, sa mi však veľmi páči. Na malej ploche tu mám všetko, čo potrebujem. Reštaurácie, kaviarne, nákupné centrá, kiná to všetko tu je a je to veľmi blízko, čo je obrovská výhoda. Dúfam, že vytvoríme spolu s babami dobrý kolektív a pôjde nám to,“ zvestovala pre Spišský Patriot sympatická „devočka“ z Moskvy. Aj jej prajeme v drese Rüconu všetko naj. Tak teda ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ, Julia.

Aj volejbalistky lovili v zahraničí

Nielen pod deravými košmi sa v tomto ročníku predstavia zahraničné posily. Aj ženský volejbalový klub hodil laso za hranice našej krajiny a na Spiš „dotiahol“ zaujímavé profesionálky. Rady VK SNV tak pred sezónou rozšírilo duo Ganna Magerova, Anna Otaševič, z minulého roku na Spiši ostala Michalina Jagodzinska. 28 – ročná Ukrajinka Magerova je rodáčkou z Dnepropetrovska a Spišiačky posilnila na blokárskej pozícii. Tvrdým smečom bude brániť aj 27 – ročná, 192 cm vysoká blokárka z Čiernej Hory Anna Otaševič. Tretou do partie je poľské 30 – ročné libero Michalina Jagodzinska. „Mišu Jagodzinsku už poznáme z minulého roku, je to kvalitná volejbalistka. Myslím si, že aj ostatné dve do tímu zapadli a budú značným prínosom pre družstvo. Zatiaľ odvádzajú slušnú prácu i keď na nejakú hĺbkovú analýzu je predsa len priskoro. Verím, že tento rok aj vďaka nim pôjdeme po historicky najlepšom umiestnení VK SNV,“ hodnotí predsezónne posily predseda VK Ing. Jozef Novák. Všetky tri už v úvodných zápasoch ukázali, že Spišiáci nekupovali mačku vo vreći a veríme, že potiahnu „Novú Ves“ za cieľmi, ktoré im vytýčili volejbaloví funkcionári. Spišský Patriot im pod vysokou sieťou praje veľa úspešných blokov, smečov, či nahrávok.

DOBRODOŠLI Anna, ZAPRASZAMY Michalina a JACKABO ПРОЧИМО Ganna.

-ob-

pokračovanie zo str. 7

ľudí, či na fiktívnych ručne načarbaných cyklomapách. Dnes je už realitou a po značenej cyklotrase, ktorú vyznačil Imro Makara z Občianskeho združenia Rozvoj Spiš a zafinancovala ho Oblastná organizácia cestovného ruchu (OOCR) Spiš a Slovenský raj, sa už preháňajú spokojní cykloturisti. „Veľmi nás to hnevalo a všemožne som sa snažil nájsť spôsob ako to vyriešiť. Zovšadiaľ som počúval obľúbené motto – „To sa nedá“, no taketo slovné spojenie ma doslova irituje a ešte viac ma naštartovalo k aktivite. Spolu s partnermi zo spomínaných organizácií sme strávili desiatky hodín v ťažkých rozhovoroch s vlastníkmi, ochranármi, lesníkmi. Precestovali sme veľa kilometrov, vecne sme sa snažili vysvetliť kompetentným, že takýto projekt bude osočný pre všetky strany a som veľmi rád, že sa to napokon podarilo. A presne toto je cesta, ako by sa mala robiť nielen „turistická“ politika. Chodiť, presvedčať, argumentovať, donekonečna vysvetľovať, byť jednoducho aktívny. Som nadšený, že táto trasa sa nakoniec stala realitou, podľa mňa to prinesie nášmu regiónu obrovský impulz k roztočeniu pozitívnej špirály spokojný host = peniaze pre región = práca pre ľudí v meste a okrese,“ objasňuje inšpiratívnu filozofiu poslanec samosprávneho kraja a kandidát na hlavu mesta Pavol Bečarik. My len dodávame, že OOCR Spiš, ktorej nosnou témou je práve cykloturistika, a ktorá tlačí a „robí“ cyklomapy ešte do budúcnosti uvažuje o cykloprepojení na Geravy.

V Spišskej Novej Vsi prioritou nová trasa po nábreží Hornádu

V ostrom kontraste s premyslenou koncepciou cyklotrás v Slovenskom raji sú cyklochodníky v našom meste. Nie všetci sú natoľko zdatní, aby mohli svoje pľúca vetrať na ťažkých „stupákoch“ po okolí, veľa Spišiakov by sa rado len tak s detičkami, či z čistej pasie, povožilo aj v našej metropole. Skúšali ste to? Ak áno, iste nám dáte za pravdu, že je to riadny adrenalin a že svoje deti radšej nevystavíte riziku našich ciest a „ohľaduplných“ vodičov. Faktom ostáva, že cyklochodníkov v meste je zúfale minimum a nadšenci si chodia kvalitne zajazdiť do Levoče, Spišskej Belej, či do Svitú. A uvedomuje si to aj Paľo Bečarik. „Máme v pláne vytvoriť kvalitnú in – lineovú dráhu po nábreží Hornádu, ktorá bude slúžiť cyklistom aj korčuliarom od Madarasu až po Mašu s prepojavacou slučkou na letisko, čím by vznikla unikátna trasa, na ktorej by sa mohli nadšenci týchto aktivít do sýtosti vybláznit. Na to však opäť treba povolenia a kopu „vybavovačiek“, no Slovenský raj ukázal, že „Dá sa všetko, len treba chcieť.“ Znie to ako otrepaná fráza, no je to jediná cesta ako skvalitniť a spestriť aktívny oddych Novovešťanov a jediná alternatíva ako riešiť aj ostatné problémy samosprávy. Som presvedčený, že toto motto môže naštartovať zmeny v meste, ale i v myslení veľa šikovných ľudí, ktorým na našom nádhernom okolí, v ktorom žijeme, tak záleží,“ dodáva Pavol Bečarik.

-ob-